

LIETUVIŲ GIMTOJI KALBA

Teksto rašymo užduotys

2008 m. mokyklinis brandos egzaminas
(pagrindinė sesija)

2008 m. gegužės 21 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Šiame sąsiuvinyje jums pateiktos **publicistinio samprotaujamojo rašinio, teksto interpretacijos ir literatūrinio rašinio užduotys**. Pasirinkite **vieną iš jų** ir parašykite darbą.
- Pasitikrinkite, ar egzamino užduotyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Savo darbą (juodraštį ir švarraštį) rašykite mokyklos antspaudu pažymėtuose ir jums išdalytuose lapuose. Pirmiausia užrašykite savo vardą ir pavardę, savivaldybę, mokyklą ir klasę (grupę). Užrašykite pasirinkto rašinio arba teksto interpretacijos temą. Pavyzdžiui:

..... *eilėraščio* *interpretacija*
(autorius vardas ir pavardė) (pavadinimas)

..... *romano / apysakos / apsakymo / dramos* *ištraukos interpretacija*
(autorius vardas ir pavardė) (pavadinimas)

- Šiame sąsiuvinyje galite rašyti savo pastabas, komentarus ar pan.
- Jeigu naudojate juodraščiu, pasilikite pakankamai laiko perrašyti savo darbui į švarraštį, nes **juodraštis nebus tikrinamas**, tačiau jį irgi privalote atiduoti egzamino vykdytojui kartu su švarraščiu.
- Švarraštyje rašykite mėlynai rašančiu parkeriu arba tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Koregavimo priemonėmis naudotis draudžiama.
- Turite parašyti 350–400 žodžių rašinį. Vertinant darbą, bus atsižvelgiama ir į apimtį.
- Švarraštyje suskaičiuokite žodžius ir paraštėje nurodykite 350 žodžių ribą.
- Palikite paraštes, kurios skirtos vertintojams.
- Prieš atiduodami darbą, dar kartą atidžiai pasitikrinkite, ar švarraštyje nepalikote klaidų. Jūs galite naudotis žodynais.

Linkime sėkmės!

I. PUBLICISTINIO SAMPROTAUJAMOJO RAŠINIO UŽDUOTYS

1. Parašykite 350–400 žodžių publicistinį samprotaujамąjį rašinį tema „**Koks turėtų būti Lietuvos įvaizdis?**“

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

*Prikelkim darbais Gedimino tėvynę!
Priminkime Vytauto Didžio ribas!
Prižadinkim kalbą, ką proseniai gynė,
Ir vardą, kurs vietą Europoj atras!*

Maironis, „Jaunoji Lietuva“

Dabar, kai kalbame apie įvaizdį, bėda ta, kad nebetikime savo tapatybės simboliais – nei kalba, nei liaudies dainos, nei geltonkasės paprastai nesiejamos su tautiniu pasididžiavimu, tautinės tapatybės dalimi. Mes patys jau iš to pasišaipome. Tačiau naujų simbolių neatradome. Neatradome naujų simbolių, kurie apibrėžtų mūsų tautą. Todėl taip sunku kalbėti apie įvaizdį. Įvaizdžio paieškos liudija tapatybės krizę.

Virginijus Savukynas, žurnalistas

Mes drąsiai imamės iniciatyvos, ryžtingai priimame sprendimus, kuriame ir įgyvendiname naujoves. Tokie mes esame, taip mes kuriame savo šalį, tokį pėdsaką mes paliekame pasaulyje.

Iš „Lietuvos pristatymo pasaulyje strateginio marketingo koncepcijos“

2. Parašykite 350–400 žodžių publicistinį samprotaujамąjį rašinį tema „**Ar turtas daro žmogų laimingą?**“

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

*... to amstroto¹ šykštumas buvo be soties,
Ir kad kartais jis vargdieniui duodavo graši,
Tai tuo tris naktis dėl to miegot negalėjo;
O išaušus jau, taip daugel ašarų verkė,
Kad jo slūginės² ir bernai visi nusigando.*

Kristijonas Donelaitis, „Metai“

Pinigai – dar ne viskas, tačiau kartais padeda įgyvendinti svajones.

Donaldas Trampas (Trump), verslininkas, milijardierius

Prieš penkis keturis šimtus metų Anglijoje galėjai būti turtingas prekybininkas, verslininkas, bet turėjai neužmiršti: jei esi toks laimingas ir uždirbi daug pinigų, privalai atsidėkoti bendrijai, kurioje veiki. Puikus pavyzdys – kai kurių religinių bendruomenių nariai, labai turtingi ir kartu labai teisingi, atsakingi ir rūpestingi žmonės: jie globojo vaikus, iščius kaimus ir dėl to pelnas nė kiek nesumažėjo. Šiandien turtas eina greta su godumu ir kaupimu. Mes nebemokame būti kilniaširdžiai, nebemokame dalintis ir duoti.

Anita Rodik (Roddick), verslininkė, visuomenės veikėja

¹ amstroto – valdžios patarėjo.

² slūginės – tarnaitės.

II. TEKSTO INTERPRETACIJOS UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš pateiktų tekstų ir parašykite 350–400 žodžių teksto interpretaciją.

1 TEKSTAS

Jonas Biliūnas

UBAGAS

(ištrauka)

Reikia paminėti, kad Petras Sabaliūnas labai mylėjo bites. Gyveno jisai vienasėdy, už dviejų varstų nuo mūsų sodžiaus, pačioj pamiškėj. Žemės jo buvo nekiek, bet bičių daugybė. Vienių savų kelmų namie turėjo arti šimto, kita tiek – pas savo kaimynus su bičiuoliais. Keletas tokių kelmų buvo ir pas mano tėvus. Atmenu, kaip mes, maži vaikai, džiaugdavomės, pamatę Sabaliūną su savo šeimyna ateinantį: kaip tik Sabaliūnas vasarą pasirodydavo, žinodavom, kad bus bičkuopis ir kad kiekvienas gausime nuo dėdės Petro po nemažą kvepiančio medaus korį. Ir gaudavome! Sabaliūnas mažus vaikus mylėjo ne mažiau kaip bites, užtatai per bičkuopį jisai ne tik bitėmis, bet ir vaikais būdavo apspitęs. Ir stebėtina! Bitės niekados jo neliesdavo. Kalbėdavo jisai apie bites kaip apie kokį šventą, labai brangų žmogui daiktą ir visados tvirtindavo, kad bitės tada tik sekas ir esti geros, kada bičiuoliai nešykštūs ir vienybėj gyvena, kada ir kitiems jų nepavydi. Todėl kiekvienam pasitaikiusiam žmogui niekados nepamiršdavo medaus duoti...

Toks tatai buvo žmogus Petras Sabaliūnas. O dabar sėdėjo priešais mane ubagas, su krepšiu.

– Tai tamstos gal namai sudegė ar žemės nebeturi? – neiškenčiau nepaklausęs.

– Tebėra ir namai, ir žemė...

– Tai kodėl gi tamsta kalėdoji?

– Sūnus išvarė... – tik ištarė senelis, ir karčios ašaros pradėjo riedėti iš akių.

Supratau... sūnus... Atsiminiau, kad Sabaliūnas turėjo sūnų vienatūrį, su manim vienametį; atsiminiau, kaip su tuo sūnum dar lakstydavova per bičkuopį, už rankų susitvėrusiu, medų iš korių čiulpdamu... Tai buvo mano mažų dienų draugas, su kuriuo paskum niekados nebesusieidavau...

– Tai tamstos sūnus gal jau savų vaikų sulaukė? – paklausiau.

– Turi bent trejetą, – drebančiom lūpom atsakė senelis, – jau ketvirti metai, kaip jam visa atidaviau. Nieko taip ir negailiu, kaip jo vaikų... Taip juos mylėjau!.. Išsigandę, išplėstomis akelėmis lydėjo mane, kaipėjau iš kiemo... O gal ir jie kada nors taip varys iš namų savo tėvą...

Ir senelio akyse vėl pasirodė ašaros.

J. Biliūnas. Raštai, t. 1 – V., *Vaga*, 1980

2 TEKSTAS

Vincas Mykolaitis-Putinas

SKRISKI, ARE

...Dangus – mano tėvas,
bet Žemė – motina manoji...

Skriski, are, į pat dangų ir plasnoki,
Būt vergu savosios žemės tu nemoki.
Aš tau laisvės nei dangaus nepavydėjau,
Nors tik juodą, šaltą žemę pamylėjau.

Kai geriu jos drėgną kvapą ir ūkus,
Man sapnuojas skaisčios žvaigždės ir dangus.
O kai vėl mane padangė užsūpuos,
Jausiu žemę savo ilgesio vaizduos.

Kaip apimt tave, pasauli begalini?
Gaivalingą tavo galią siela mini:
Tavo liepsnos man krūtinėj dar žėruoja,
Tavo aistros mano lūpomis garuoja.

Tu pasėjai mano gyvastį, dangau,
Bet aš čia, juodojoj žemėj, išdygau.
Dar pirmąsį savo būtį siela mini, –
Tik apglėbt tave, pasauli begalini!

V. Mykolaitis-Putinas. Raštai, t. 1 – V., *Vaga*, 1989

3 TEKSTAS

Justinas Marcinkevičius

MAŽVYDAS

Pirma dalis

...SED LIBERA NOS A MALO...¹

(3 scenos ištrauka)

MAŽVYDAS

<...>

Ką apie Dievą tu žinai?

KRISTUPAS (*sutrikęs*)

Ar aš?

Žinau, kad jis yra...

MAŽVYDAS

Tai jau šis tas!

KRISTUPAS

Kad jis yra pradžia ir pabaiga...

Kad viską regi... kad yra teisingas...

Kad myli žmones...

MAŽVYDAS

Ar tikrai?

KRISTUPAS

Tikrai!

MAŽVYDAS

<...>

Kristupai, sūnau,

Ką tu žinai, mielasai, apie žmogų?

KRISTUPAS (*sutrikęs*)

Ar apie žmogų?

MAŽVYDAS

Taigi.

KRISTUPAS

Apie žmogų?

Žinau, kad jis... žinau, kad jis mirtingas!

Kad kūnas jo mirtingas. O dvasia...

Dvasia jo nemirtinga...

MAŽVYDAS

Iš tikrųjų?

¹ ...bet gelbėk mus nuo pikto... (lot.)

KRISTUPAS

Kaip Dievą myliu!

MAŽVYDAS

Tai gerai. Ką dar?

KRISTUPAS

Kad nuodėmingas jis yra...

MAŽVYDAS

Ką dar?

KRISTUPAS

Kad silpnas, nuodėmingas... kad mirtingas...

MAŽVYDAS

Ir viskas?

KRISTUPAS

Viskas.

MAŽVYDAS

Taigi apie žmogų
Žinai mažiau nei apie Dievą.

KRISTUPAS

Dievas

Yra šviesybė, meilė, džiaugsmas, laimė...

MAŽVYDAS

Sakau, kad apie žmogų tu žinai
Mažiau nei apie Dievą...

KRISTUPAS (*užsidegdamas*)

Dievas – viskas!

Jisai yra visur – danguj ir žemėj.
Jis stovi mano dešinėje, kad aš
Nesusvyruočiau...

MAŽVYDAS

O tačiau svyruoji!

KRISTUPAS

Jis mato mano darbus ir mintis,
Jis – mano skydas ir likimas mano...

MAŽVYDAS

Nustok!

KRISTUPAS

... jis mano kardas ir tvirtovė...

MAŽVYDAS (*šaukia*)

Nustok, sakau! Aš klausiau apie žmogų.
Žmogau tu mano, apie žmogų klausiau!
Svarbiausio nežinai: kad nelaimingas.
Į galvą įsikalk: kad ne-lai-min-gas.
Todėl ir vertas meilės. Supranti?
Bijok laimingų, jeigu jų yra,
Nes jiems nereikia nei dangaus, nei meilės.

Tyla

Štai laukiu Vilento iš Karaliaučiaus.
Pasiviešės pas mus kelias dienas –
Galbūt suspėsime peržiūrėti giesmyną,
Galbūt jaunystę prisiminsim. Taigi
Tau metas ruoštis, Kristupai! Žygiuok
Drauge su Vilentu į Karaliaučių,
Kol dar tavęs špitolė neprarijo.
Kristupas puola bučiuoti Mažvydui ranką

KRISTUPAS

Kaip tikras tėvas duodi man...

MAŽVYDAS

Nereikia!

Aš duodu tau, kad duotum: *do ut des*²
Kad žmogui duotum... nelaimingam žmogui.
Žinai ir pats – ne linksmintis siunčiu.
Pakeist mane turėsi laikui bėgant...

Just. Marcinkevičius. Raštai, t. 3 – V., *Vaga*, 1982

III. LITERATŪRINIO RAŠINIO UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš siūlomų temų ir parašykite 350–400 žodžių literatūrinį rašinį. Rašydami remkitės ne mažiau kaip dviejų autorių kūryba, bent vienas jų turi būti iš šių autorių:

- *Kristijonas Donelaitis*
- *Maironis*
- *Antanas Škėma*

Siūlomos temos:

- **Žmogus ir gamta lietuvių poezijoje**
- **Kaimo žmogaus pasaulėjauta lietuvių literatūroje**
- **Kūrėjo lemtis lietuvių literatūroje**

² Duodu, kad ir tu man duotum (lot.).